

Det er tid for den store påskeutfarten. Folk skal til fjells eller til kysten. Det er på ny tid for appelsiner og kvikklunsj. Et typisk trekk ved denne tiden er dyrene som dukker opp. Jeg tenker ikke først og fremst på trekkfuglene, eller rådyrene som spiser tulipanløk og maten på fuglebrettet. Jeg tenker på de typiske påskedyrene. Jeg kjøpte en påskebukett til kona, riktignok på en Statoilstasjon. Midt i buketten satt det en påskehare. Ungene har kommet hjem fra skolen og Torsdagsklubben med fine påskekyllinger som allerede henger til pynt.

Men hvor blir eslene av? Er det noen dyr som høre hjemme i denne tiden så må da eslet være blant disse. Sist jeg så et esel var blant palmegreiner, appelsiner og mango ... på et kjøpesenter. Det stod der i fruktavdelingen, i sitt naturlige miljø, i tilnærmet full størrelse, riktignok kunstig framstilt. Et eksotisk innslag i vårt barske klima.

Så møter vi blant påskeåpne butikker, blant folk i farten på vei til noe annet, et fredelig sted i kirken. Vi skal til en annen tid og til et annet miljø. Det var gjestebud, kanskje var det appelsiner og mango for alt jeg vet. Men han som den gang var hovedgjesten, han er til stede blant oss i dag takket være det som skjedde i disse dagene den gang. Palmesøndag handler om at Jesus kom ridende inn i Jerusalem på et esel. I dag starter vi litt før dette skjedde.

Prekentekest: Joh 12,1-13

Seks dager før påske kom Jesus til Betania der Lasarus bodde, han som Jesus hadde vakt opp fra de døde. Der ble det holdt et gjestebud for ham. Marta vartet opp, og Lasarus satt med til bords. Da kom Maria med et pund ekte, kostbar nardussalve, og med den salvet hun Jesu føtter og tørket dem med sitt hår. Hele huset ble fylt av duften. Da sa Judas Iskariot, en av disiplene, han som siden forrådde ham: "Hvorfor ble ikke denne salven solgt for tre hundre denarer og pengene gitt til de fattige?" Dette sa han ikke fordi han hadde omsorg for de fattige, men fordi han var en tyv. Det var han som hadde kassen, og han pleide å ta av det som ble lagt i den. Men Jesus sa: "La henne være! Hun har gjemt salven til den dag jeg skal begraves. De fattige har dere alltid hos dere, men meg har dere ikke alltid."

Det ble kjent i den store mengden av jøder som var samlet, at Jesus var i Betania. Nå kom de dit, ikke bare for hans skyld, men også for å se Lasarus som han hadde vakt opp fra de døde. Da la overprestene opp planer om å drepe Lasarus også, for mange av jødene drog dit for hans skyld og kom til tro på Jesus. Dagen etter ble det kjent i den store folkemengden som var kommet til festen, at Jesus var på vei inn i Jerusalem. Da tok de palmegreiner og gikk ham i møte, og de ropte:

Hosianna!
Velsignet være han som kommer,
i Herrens navn,
han som er Israels konge!

To ganger i året hører vi om da Jesus kom ridende inn i Jerusalem. Første gang er på 1.søndag i advent. Da begynner kirkeåret med hosianna-rop fra menigheten når Jesus holder sitt inntog som konge blant oss for å begynne et nådens år. I dagens tekst er eslet utelatt. Det kommer først i neste vers.

Nå har vi fulgt Jesus på hans vei mot Jerusalem i fastetidens tekster. I dag møter han oss ved inngangen til den stille uke. Det dreier seg om Jesus, om Guds avgjørende inngrep i historien for å frelse oss. I kirken kan vi følge dette påskedramaet på nært hold med nattverdsgudstjeneste skjærtorsdag, med pasjonsgudstjeneste langfredag, med høytidsgudstjeneste og gledesfest på Jesu oppstandelsesdag.

Vår tekst starter i Betania. Samme historien står fortalt også hos Matteus og Markus. Disse tekstene er med på å fylle ut teksten fra Johannesevangeliet. Leser vi disse sammen, finner vi at det var innbudt til gjestebud for Jesus. Det skjedde i Simon den spedalskes hus. Blant gjestene var disiplene og Lasarus som Jesus hadde vekt opp fra de døde, og Lasarus' to søstre, Marta og Maria.

Marta, som den alltid tjenestevillige, vartet opp for gjestene som vanlig. Da kom hennes søster Maria inn, mens de satt til bords. Vi kan forestille oss at det gikk et gisp gjennom forsamlingen da Maria gikk bort til Jesus og helte den kostbare nardussalven ut over ham, både over hodet og føttene, og rommet ble fylt av godlukt. Matteus og Markus nevner kun at Maria salvet hans hode, det var tradisjonen fra gammelt av å salve hodet når noen skulle salves til konge. Tittelen Messias, eller i gresk språkdrakt Kristus, betyr den salvede. Vanligvis skjedde en slik innvielsesseremoni til en kongegjering innen helt andre rammer enn dette.

Det skjedde også noe annet som var veldig uvanlig. Johannes, som den eneste, nevner at føttene ble salvet. I det så han et tegn. Det var nemlig vanlig å salve føtter i en helt annen sammenheng, det var når et menneske var død og skulle begraves. Her griper Johannes poenget. Jesu gjerning som konge, som Kristus og Messias, var å dø. Hos Johannes og Markus gjengis Jesu ord: *"Hun har gjemt salven til den dag jeg skal begraves,"* og *"hun salvet på forhånd mitt legeme til gravferden"*. Den Messias som skulle komme ridende på et esel var blitt salvet til sin gjerning for å dø. Om ham var det profeten Jesaja har skrevet: *"Han ble såret for våre overtreddelser og knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham for at vi skulle ha fred, ved hans sår har vi fått legedom."* Herrens lidende tjener.

Det Maria gjorde var uventet. Når noen bryter med det man er vant med, kommer det som oftest kritikk. Maria fikk kritikk av Judas Iskariot: *"Hvorfor ble ikke denne salven solgt for tre hundre denarer og pengene gitt til de fattige?"* Med andre ord; hva skulle denne sløsingen være godt for? Judas hadde neppe omsorg for de fattige. Det fortelles at han var en tyv. Det var han som hadde kassen, og han pleide å ta av det som ble lagt i den.

Likevel, spørsmålet er viktig, selv om det kom fra Judas. Denne salven kostet omtrent en årslønn, et veldig stort beløp for folk flest. Jesus svarer med å sitere fra 5 Mos 15 når han sier: *"De fattige har dere alltid hos dere,"* men så sløyfer han det som skulle komme etter. For det står videre: *"Derfor byr jeg deg: Lukk opp hånden for din bror, for de nødlidende og fattige i ditt land!"* Dette sitatet hadde nok forsamlingen i Simon den spedalskes hus ventet. I stedet gir Jesus sin støtte til Maria i

det han legger til: *".. men meg har dere ikke alltid."* Jesus tenkte nok på sin nært forestående død, oppstandelse og himmelfart.

Jesus gav Maria rett, han sa ja til å motta, også det som kostet penger. Det var rett av Maria å gi den kostbare gaven til Jesus. Han visste om hennes takknemlighet. Ved det samme bordet satt også Lasarus. Jesus hadde gitt Marias bror livet tilbake, og Jesus hadde alltid vært til støtte og hjelp for denne lille søskenflokket i Betania. Hva kunne vel være godt nok for Jesus? Var det vel rart at Maria ønsket å vise at hun satte pris på Jesus? Sett i forhold til det Jesus hadde gjort for denne lille familien var vel en krukke nardussalve for Maria kun et fattig gjensvar på Jesu godhet. Slik hadde Maria selv sikkert følt det. En gjenytelse kunne hun aldri fullt ut gi, likevel, det måtte være godt for Maria å få lov til å vise sin takknemlighet i form av en gave eller et takkoffer.

Jesus sa ja til dette. Det betyr ikke at Jesus nedtoner ansvaret for vår neste. Tvert imot, han radikaliserer det når han i Bergprekenen ber sine etterfølgere elske også sine fiender og gjøre godt og låne bort uten å vente noe igjen. Judas har et poeng i at de fattige kunne fått god hjelp for 300 denarer. Men Maria hadde sett noe som de andre ikke så. Salvingen med ekte, kostbar nardussalve hørte med i Guds frelsesplan. Jesus skulle salves til sin gjerning. Her fikk Maria ha en oppgave.

To søndager på kort tid er det kvinner med navn Maria som er forbilde. For to søndager siden var det Maria, Jesu mor. I dag er det Maria, søster til Marta og Lasarus. Da Jesus ble arrestert og drept, vet vi at selv disiplene ble forvirret. Det virket som at de ikke hadde forstått det Jesus sa da han forberedte dem. Det samme skjedde da Jesus stod opp av graven. Full forvirring hos de elleve.

I dagens tekst møter vi en som var forberedt. Hun hadde med seg salve. Var det tilfeldig at Maria salvet Jesus til hans oppdrag? Var det kun for å vise takknemlighet, eller visste Maria hva som kom til å skje? Det hele virket forberedt. Tidspunktet var velvalgt. Vi husker at Maria en gang tidligere fikk støtte hos Jesus. Det var da hun ble irettesatt av Marta for å sluntre unna husarbeidet. Jesus sa den gangen: *"Marta, Marta! Du gjør deg strev og uro med mange ting. Men ett er nødvendig. Maria har valgt den gode del, og den skal ikke tas fra henne."* Maria valgte å bruke tid til å høre på Jesus og lære av ham. Jesus gav Maria rett i hennes prioritering. Nå var det nok Marias bevisste prioritering som bar frukt. Hun som hadde brukt tid til å høre på Jesus, ante nok mer enn mange av hva som nå skulle skje. Maria fikk ha en plass i Guds frelsesplan. Jesus sa, slik Matteus gjengir det: *"Overalt i verden hvor evangeliet blir forkynt, skal også det hun gjorde, fortelles til minne om henne."* Slik blir Maria i dag stående som forbilde. Hun settes opp mot Judas. De to blir motpoler i dramaet rundt Jesus.

Da Jesus kom ridende inn i Jerusalem var det trolig både "Mariaer" og "Judaser" som vinket med palmegrener. Alle hadde de forventninger til Jesus. Judas møtte Jesus med ønske om personlig gevinst og utbytte. Han blir representant for dem som vil være kristne fordi det kan tenkes å gi innflytelse, status, eller til og med økonomiske fordeler. For dem er Jesus mer et middel. De velger å følge det i den kristne tro som virker fordelaktig, og vraker resten.

Annerledes er det for Maria-typene. Det er alle dem som har erfart Jesu godhet og kjærlighet i sine liv. Disse er ikke opptatt av egne fordeler eller personlig vinning. Disse er opptatt av å vise takknemlighet til Jesus for alt han har gjort. Maria-typene er villig til å ofre kostbar nardussalve på Jesus, ja, Maria-typene er villig til å gi Jesus alt, hele sitt liv til hans disposisjon.

I dagens tekst er Maria vårt forbilde. En gavmildhet som hennes springer ut fra kjærlighet til Jesus, en kjærlighet som smitter av fra han som elsket henne og alle oss andre først, en kjærlighet som springer fram av et takknemlig hjerte. Jesus sa ja til gavmildheten og kjærligheten. Han sa ja til at Maria salvet hans legeme med kostbar nardussalve. Hans legeme er i dag kirken der han selv er hodet, og vi er lemmene. Jesus sa ja til å motta gaver. Og han har sagt: *"Det dere har gjort mot en av disse mine minste, det har dere gjort mot meg."* Jeg tror faktisk man kan stille et stort spørsmål ved om det i det hele tatt går an å elske Jesus og samtidig ikke ha kjærlighet til menigheten. For menigheten er Jesu legeme, der han selv er hodet. Slik har Jesus knyttet oss til hverandre og knyttet oss til seg.

Å ha et nært forhold til Jesus og samtidig en avstand til menigheten, det er i hvert fall ikke bibelsk, men snarere en frukt av at vår tid dyrker individualismen. Menigheten kan aldri for en kristen ses på som en interesse på linje med annet foreningsarbeid og hobbyvirksomhet. Vi som tro på Jesus er Jesu legeme til sammen med hverandre og sammen med Jesus. I dag gjør vi som Maria; vi viser omsorg for Jesu legeme, riktignok ikke med kostbar nardussalve, men med det som er enda kostbarere i våre dager, ved å bruke tid på å være tilstede i kirken, til stede i fellesskapet der Jesus møter oss i ord og sakrament.

Det finnes mange Maria-typer som har spredt en duft av nardussalve inn i fattige hjem og menneskers hverdag. De fleste virker i det stille. De bruker tid til Jesus, tid til å lytte til hans ord, og tid til bønn. Så kommer kjærligheten og tjenesten som en frukt av troen, ikke først og fremst som et ork og et slit, selv om det også kan være slik til tider, men først og fremst som en glede over å kunne gi Jesus litt tilbake, han som gav livet sitt for oss. Måtte det være mange som følger Marias eksempel.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var og er og blir én sann Gud fra evighet og til evighet.